روزنه

پاسخ وزیر دادگستری درباره پیگیری حصر:

مربوط به شورای امنیت است از آنها بپرسید

● **ایسنا:** وزیر دادگستری روز گذشته در مراسم تودیع و معارفه رؤسای قدیم و جدید سازمان تعزیرات حکومتی، با بیان اینکه تمام پرونده‌های سازمان تعزیرات مهم هستند، گفت: «بر اساس تأکیدات مقام معظم رهبری و ضرورت‌های جامعه، موضوع قاچاق کالا و ارز در اولویت است».

علیرضا آوایی، عنوان کرد: «گاهی اگر بخواهیم امنیت را مستقر کنیم، ممکن است به حقوق شهروندی آسیب وارد شود یا شاید هم در برخی موارد اگر بخواهیم به حقوق شهروندی اهتمام ورزیم، ممکن است به امنیت ضربه وارد شود. موضوع در تعزیرات هم این‌چنین است. از ابتدای کار و تشکیل سازمان تعزیرات، این اختلاف دیدگاه وجود داشت؛ البته اکنون به نقطه خوبی رسیده‌ایم، ولی باید توجه بیشتری کنیم».

او با اشاره به حساسیت امور سازمان تعزیرات از نظر حق‌الناس‌بودن و تأثیر آن در اجتماع، افزود: «ما اداره یا سازمان غیرمهم نداریم، ولی برخی از این سازمان‌ها تأثیری دارند که تأثیرشان فوری و سریع، خودش را در جامعه نشان می‌دهد. برای مثال عملکرد قوه قضائیه، سازمان تعزیرات یا همین نحوه برخورد با قاچاق و گران‌فروشی است که تمام این موارد بازتاب اجتماعی دارند و کار را سخت کرده است».

آوایی گفت: «موضوع دیگر، بحث اختیارات گسترده است. شاید گاهی اختیار یک دادیار در برخی مباحث از اختیار رؤسای قوا بیشتر باشد؛ جلب مردم، اجازه ورود به منزل مردم و امثالهم، ولی چون برای ما عادی شده، متوجه اهمیت آن نیستیم. یکی از آفاتی که این‌گونه مشاغل دارند، عادی‌شدن آن است. در مدتی که در قوه قضائیه خدمت دوستان بودیم، همیشه می‌گفتیم کارهای روتین ما صدور قرار جلب، فرستادن به بازداشتگاه و امثالهم است، ولی هرکدام از اینها زلزله‌ای در یک طایفه یا مهم‌ترین حادثه زندگی یک خانواده است. موضوع تعزیرات هم این‌چنین است. برای مثال در موضوع تعزیرات پرده‌ای سر در مغازه‌ای زده می‌شود، ولی دیگر معلوم نیست آن مغازه‌دار دختر دم‌بخت دارد یا خیر یا دیگر می‌تواند در آن شهر زندگی کند یا خیر. یکی از آفات این‌گونه مشاغل این موارد است».

او ادامه داد: «امیدواریم با همکاری دوستان به راهکارهایی برسیم و نگرانی‌هایی که وجود دارد، رفع شود. هم آقای رئیس‌جمهور و هم نمایندگان مجلس نگرانی‌هایی داشتند تا سازمان تعزیرات از این جای خوبی که رسیده، به جایگاه بهتری برسد. بحث پرونده‌های قاچاق از اولویت‌های کارها است. هم بر اساس تأکیدات مقام معظم رهبری و هم ضروریات جامعه، باید در این زمینه یک جمع‌بندی داشته باشیم؛ البته همه پرونده‌های تعزیرات مهم هستند؛ ما پرونده غیرمهم نداریم. همیشه گفتم اگر یک پرونده در مقابل پرونده قتل کم‌اهمیت باشد ولی خودش فی‌النفسه مهم است. هزار تومان جریمه‌کردن مردم برای مردم عادت نمی‌شود و سابقه در ذهن می‌ماند، چه برسد به جریمه‌های سنگین که زندگی‌ها را جابه‌جا می‌کند».

علیرضا آوایی با بیان اینکه در سیستم بازار اعتبار بیشتر از پول مطرح است، گفت: «وقتی در بازار اعتبار آسیب ببیند، کار فرد تمام است. یک‌جا باید اعتبار فرد آسیب ببیند؛ در اینجا بحثی نیست، ولی اگر این اعتبار به اشتباه آسیب ببیند، جبران‌شدنی نیست. ما باید حساسیت‌ها را به یکدیگر یادآوری کنیم؛ چون در معرض غفلتیم. گاهی وقت نداریم حتی پنج دقیقه با خودمان فکر کنیم و یک ارزیابی از خودمان داشته باشیم، باید این کار را بکنیم».

وزیر دادگستری همچنین در حاشیه این مراسم، در جمع خبرنگاران در پاسخ به سؤالی مبنی بر محدودیت ورود تعزیرات به بحث قاچاق کالا و ورود اصناف به این موضوع، عنوان کرد: «سیاست نظام این است که تاجایی‌که مقدور است، حکومت به این داستان‌ها ورود نکند؛ چراکه ممکن است آسیب‌هایی به همراه داشته باشد، یا بلغزند یا مورد اتهام قرار گیرند؛ باید بر عهده مردم گذاشته شود. حتما برنامه‌ریزی‌هایی بوده که گفتند اصناف ورود کنند؛ اما نباید نفی نظارت دولت و حاکمیت صورت گیرد که این هم خود آسیب‌زاست».

خبرنگاری پرسید شما گفته بودید اگر دولت در رابطه با رفع حصر به وزارت دادگستری مأموریت دهد، شما با قوه قضائیه رایزنی می‌کنید، آیا این مأموریت داده شد؟ آوایی پاسخ داد: «کار مربوط به شورای عالی امنیت ملی است، باید از آنها سؤال کنید».

politics@sharghdaily.ir

مولاوردی در نشست «صلح، دموکراسی و حقوق شهروندی»:

بذر حقوق شهروندی را باید در خانه کاشت

آسو محمدی: در تقویم مناسبت‌های ویژه سازمان ملل متحد ۱۵ سپتامبر «روز جهانی دموکراسی» است و ۲۱ سپتامبر؛ یعنی شش روز دیگر روز جهانی صلح. سازمان ملل به منظور پشتیبانی از جنبش‌های ضداستبدادی و تحقق ارزش‌های دموکراتیک این روز را روز جهانی دموکراسی نامیده است.

بهانه این هم‌اندیشی روز جهانی دموکراسی بود. نشست علمی «صلح، دموکراسی و حقوق شهروندی» عصر دوشنبه با همکاری گروه علمی تخصصی مطالعات صلح انجمن جامعه‌شناسی ایران، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران و کمیسیون حقوق‌بشر اسلامی ایران به مناسبت روز بین‌المللی دموکراسی در دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران برگزار شد.

شهیندخت مولاوردی، دستیار رئیس‌جمهوری در امور حقوق شهروندی، محمدحسن ضیایی‌فر، دبیر کمیسیون حقوق‌بشر اسلامی ایران، صادق زیباکلام، عضو هیئت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، محمدامین قانعی‌راد، عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و خلیل میرزایی، مدیر گروه انجمن صلح جامعه‌شناسی در این نشست حضور داشتند.

«مردم حاکم و حاکمان مریدان مردم هستند»؛ نشست با این سخن خلیل میرزایی، مدیر گروه صلح انجمن صلح جامعه‌شناسی آغاز شد. میرزایی با بیان اینکه هرچه مردم می‌گویند باید همان شود، گفت: باید توجه داشت که مشارکت مردم در انتخابات به معنای ایجاد دموکراسی نیست بلکه ابزاری برای اعمال نظر مردم است.

میرزایی با توجه به کلمه صلح و جنگ عنوان کرد: وقتی به ادبیات مربوط به صلح توجه می‌کنیم، به این مسئله توجه ویژه‌ای نشده است. البته نه‌تنها در ایران و جهان ادبیات ضعیفی وجود دارد بلکه حتی ۹۰ درصد آن به جنگ پرداخته است. سه مفهوم محوری صلح، مردم‌سالاری و حقوق شهروندی مطرح شده است. این بحث دو مفهوم به شدت درهم‌تنیده است و در اینجا مفهوم حق‌مداری، مفهوم مشترک مردم‌سالاری و بحث حقوق شهروندی است. حتی وقتی بحث حق‌مداری را مطرح می‌کنیم، بحث مسئولیت شهروندان است اما شهروندان مکلف نیستند. بنابراین هم مردم‌سالاری و هم حقوق شهروندی، حقوق حقه افراد جامعه است. مدیر گروه صلح انجمن جامعه‌شناسی توضیح داد: هر دو این مفاهیم دشمنان مشترکی دارند؛ قدرتمندان، سلطه‌گران و زورمندان از دو مفهوم محوری استفاده می‌کنند تا این حق را ضایع کنند. هر زمان که سلطه‌گران می‌خواهند سلطه خود را حفظ کنند، این قواعد را ادامه می‌دهند.

این استاد دانشگاه با اشاره به صلح در برابر جنگ گفت: صلح در برابر جنگ به‌عنوان مفهوم مغلوب مطرح است؛ هیچ کشوری به توسعه نرسیده است مگر اینکه از مدخل صلح گذر کرده باشد. اگر می‌خواهیم به توسعه برسیم، باید مسیر دموکراسی را طی کنیم.

در ادامه شهیندخت مولاوردی با بیان اینکه در کشور ما بحثی که کم‌کم جای خود را باز می‌کند، رشد معنادار جامعه مدنی است که بسیار ذی‌قیمت است، تأکید کرد: در سال ۲۰۱۵ شعار، فضا برای جامعه مدنی بود. اگر توجه کنیم جامعه مدنی کاتالیزور پیشرفت هر جامعه است. حکومت و جامعه مدنی باید شریک آینده مردم باشند.

او با اشاره به‌عنوان این نشست گفت: باید ببینیم چه نسبتی بین این سه مفهوم می‌توان برقرار کرد. من فکر می‌کنم سازمان ملل به این توالی توجه کرده است. دموکراسی به صلح احتیاج دارد. دموکراسی؛ از مردم، با مردم و برای مردم معنی می‌شود. از سال ۲۰۰۷ روزی به نامش شد و جزء روزهایی است که باید برای جلب توجه به این موضوع تلاش شود.

دموکراسی فقط حق رأی نیست

مولاوردی با بیان اینکه وقتی از دموکراسی صحبت می‌شود ناخودآگاه حق رأی به ذهن می‌رسد اما همه مفاهیم فقط شامل آن نیست، تصریح کرد: اینها وسیله هستند تا مردم مشارکت لازم را در اداره کشور داشته باشند. در دموکراسی به این موضوع توجه می‌کنیم که استقلال حفظ شود و قانون حاکم باشد.

او با بیان اینکه وقتی روزی به‌عنوان روز دموکراسی تعیین می‌شود، به معنی این نیست که همه‌چیز تمام شد و خلأ نیست، خاطرنشان کرد: وقتی خلأ وجود دارد، این روزها انتخاب می‌شوند. با وضعیت موجود در خیلی کشورها فاصله زیادی تا به‌ثمررسیدن آرمان‌های خود داریم. باید زحمات زیادی متقبل بشویم تا آرمان‌ها محقق شود. باوجود اینکه اسناد الزام‌آور زیادی در عرصه بین‌المللی تصویب شده اما تا تحقق آرمان‌شهر فاصله داریم، این روز مجالی برای درک اهمیت رأی مردم است. از طرف دیگر بحث صلح را داریم که این بهانه است که به گفتمان صلح و جریانات آن توجه کنیم. باید توجه داشته باشیم در نبود صلح چه اتفاقاتی در جامعه رخ می‌دهد.

مولاوردی با بیان اینکه امسال سازمان ملل برای روز دموکراسی شعار نقش دموکراسی در کاهش خشونت‌ها را در نظر گرفته است، گفت: در روز صلح این فرصت را پیدا می‌کنیم تا از شاخص‌ها ارزیابی داشته باشیم و ببینیم این شاخص‌ها تا چه حد اجرائی شده است. جوامعی که واقعا به دنبال تحقق این آرمان بشری هستند، باید به این موضوع توجه کنند و ظرفیت جامعه خود را بشناسند و از آن بهره‌مند شوند. برخی از افراد صلح را نبود جنگ معنی می‌کنند؛ مانند تعریفی که برخی‌ها از سلامت دارند. این صلح شکننده است. دومین بحث، نگاه مثبت به صلح است که صلح پایدار است که برای برداشتن زمینه خشونت تلاش می‌کند و حداقل فضایی ایجاد می‌کند. اگر خشونتی به وجود آمد، باید صلح‌آمیز حل‌وفصل شود.

مولاوردی با بیان اینکه اگر در جامعه عدالت نباشد، جامعه آبستن خشونت خواهد شد، یادآور شد: اگر می‌خواهیم صلح به خطر نیفتد، باید به‌دنبال صلح پایدار باشیم. باید با تربیت و ارائه تعالیم و آموزه‌هایی که جامعه را تاب‌آور می‌کند، به این وضعیت برسیم. تنها نهادی که خلأ بین مردم و حاکمیت را پر می‌کند، سازمان‌های مردم‌نهاد هستند. آنها حلقه واسط مردم و حاکمیت هستند. با ترویج فرهنگ صلح و توسعه، تکنیک‌های فیصله اختلافات نقش خود را ایفا می‌کنند. در کشور ما بیشتر به رویکرد اول و صلح شکننده توجه شده و حتی کمتر در سطح آکادمیک به رویکرد دوم توجه شده است.

او نقش آموزش و پرورش در صلح پایدار را مهم دانست و عنوان کرد: براساس اصل ۵۶ قانون اساسی، انسان بر سرنوشت خود حاکم است که براساس این اصل قوانین زیادی داریم. نسبت و رابطه صلح و حقوق شهروندی این است که فرد را به‌دلیل تابعیت از حقی برخوردار می‌کنیم؛ می‌گوییم فرد مکلف و مسئول است که حقوق شهروندی دیگران و حاکمیت را رعایت کند و مشارکت فعال در زندگی اجتماعی دارد.

دستیار رئیس‌جمهور با بیان اینکه آزادی واقعی در پرتو هم‌زیستی استقلال و مشارکت است، گفت: در این میان نقش نهادهای واسط بسیار مهم است. هرچه این نهادها اجازه رشد داشته باشند، حقوق شهروندی بیشتر اجرا می‌شود. در مقابل اگر تمام همّ‌وغم دولتمردان مصروف ذهنیت منفی در مقابل این نهادها شود، این نقطه شروع به‌هم‌ریختگی روابط مردم و دولت و آغازگر بحران‌هاست. در این شرایط است که دولت همه حقوق خود را استیفا می‌کند، بدون اینکه حقوق مردم استیفا شود.

مولاوردی تأکید کرد: در این مفهوم، دولت تابعی از شهروندان است که تابع خواست مردم است. صلح یک خواست ملی است که از طریق تقویت حقوق شهروندی و دموکراسی محقق می‌شود.

تأکید رئیس‌جمهوری به وزیران برای توجه به حقوق شهروندی

او با بیان اینکه در مذاکره برای صلح، ارزش شهروندی نباید معامله شود، اظهار کرد: امروز احکام وزرا که ابلاغ شد، پیوستی دارد و در آن، از وزرا خواسته شده به منشور حقوق شهروندی توجه کنند. این مسئله ما را امیدوار می‌کند. در پیگیری‌های خود ۲۲ حق را عملی کنیم و همه و به‌ویژه دانشگاه‌ها در کنار ما باشند.

دستیار رئیس‌جمهور با بیان اینکه ما باید درک و شناخت درستی از همه این مفاهیم داشته باشیم، تصریح کرد: با شناخت درست، راه درست می‌شود. انتخاب دموکراسی و صلح را باید از خانه شروع کرد. بذر حقوق شهروندی را باید در خانه کاشت، در مدرسه داشت و در جامعه برداشت کنیم.

صادق زیباکلام هم معتقد است صلح، دموکراسی و حقوق شهروندی مفاهیمی جدید هستند که با مدرنیته و در اواخر قرن نوزدهم هم‌زمان با انقلاب مشروطه به ایران وارد شدند که بنا به دلایلی از سوی سیاست‌مداران با اقبال همراه نشد. از دیدگاه او دموکراسی بر سه محور استوار است؛ نخست، عزل و نصب دولت با رأی مستقیم مردم، دوم، نبود اختیارات تام برای دولت و محدودشدن آن به قانون اساسی و سوم، پاسخ‌گوبودن در برابر نمایندگان مردم. او معتقد است برای تحقق این محورها باید به مفاهیم اولیه انقلاب بازگردیم.

عضو هیئت‌علمی دانشکده حقوق و علوم‌سیاسی دانشگاه تهران با بیان اینکه دولت هیچ‌گونه مشروعیتی برای اداره کشور ندارد مگر با اتکا به صندوق رأی، گفت: مشروطه‌خواهان متمم قانون اساسی را نوشتند، زمان امضا محمدعلی شاه گفت اجداد من قدرت را با ضرب شمشیر گرفتند، این حقه‌بازی‌ها را کنار بگذارید، اگر می‌توانید از من قدرت را پس بگیرید و دو سال بعد مجلس را به توپ بست.

عکس: شرق

به جای حقوق بشر گفتیم حقوق شهروندی

محمدحسن ضیایی‌فر دیگر سخنران این هم‌اندیشی بود. او با بیان اینکه در اوایل دهه ۸۰ که از واژه حقوق شهروندی استفاده شد، برای این بود که از واژه حقوق بشر استفاده نشود، اظهار کرد: نظر این بود که حقوق بشر با آموزه‌های ما تعارض دارد. بسیاری درباره دموکراسی چنین دیدگاهی دارند، پس به‌ناچار به‌جای آن باید کلمه‌ای خلق کنیم یا قیدهایی به آن اضافه کنیم.

رئیس کمیسیون حقوق بشر اسلامی افزود: درباره صلح هم چنین است و پیشنهاد می‌کنند از کلمات دیگری استفاده کنند؛ مثلا بگویید صلح عادلانه. در چنین شرایطی بحث‌کردن درباره چنین مفاهیمی می‌تواند جسارت تلقی شود و به‌عبارتی پا در کفش برخی گذاشتن باشد.

ضیایی‌فر با بیان اینکه برخی می‌گویند جای توسعه از پیشرفت استفاده کنیم، تصریح کرد: رئیس‌جمهور سابق از واژه راه تعالی استفاده می‌کرد. اصولا تحلیل‌های حقوقی متمرکز بر هنجار حقوقی است و بیشتر به نرم‌های حقوقی توجه می‌کند. تحلیل حقوقی درصورتی‌که از واقعیات اجتماعی غفلت کند، معمولا مشغول موضوعاتی می‌شود که نمی‌شود با آن گره‌ای را باز کرد.

او با بیان اینکه «آیا اجرای ما از قانون اساسی در جهت خواست مردم است یا آن‌قدر تفسیر کردیم که مردم لمس نمی‌کنند که عنصر اصلی مردم‌سالاری خودشان هستند»، خاطرنشان کرد: به‌لحاظ تخصصی آنچه از صلح و دموکراسی و حقوق بشر می‌گوییم، مرهون موضوعاتی است که بعد از جنگ جهانی شکل گرفت. نقطه شروع اسناد بین‌الملل، اعلامیه جهانی حقوق بشر است. شما وقتی اعلامیه جهانی را می‌بینید، صلح و دموکراسی را از آرمان‌ها می‌داند. محدوده حق‌ها را نظام‌های حقوقی تعریف می‌کنند. در اسناد بین‌الملل وقتی حق‌ها را می‌گویند، قیدهایی را می‌گویند. فرایند تفسیر حقوق شهروندی باید با لحاظ کرامت انسانی حقوق بشر باشد.

آخرین سخنران این نشست محمدامین قانعی‌راد بود. قانعی‌راد دموکراسی را «فرم» و حقوق شهروندی را «محتوا» دانست و معتقد است فرم بر محتوا اولویت دارد و به نام حقوق شهروندی نباید دموکراسی را به حاشیه راند و به تعبیری از اولویت «دموکراسی» بر «حقوق شهروندی» سخن گفت.

عضو هیئت‌علمی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور عنوان کرد عدالت به‌تنهایی محل توجه نیست، بلکه باید پرسید چقدر عدالت توانسته به صدای گروه‌های حاشیه‌نشین بازتاب دهد؟ از دیدگاه او، ما در جامعه شاهد تفاوت هستیم و مادامی می‌توان از عدالت سخن گفت که جامعه به سطحی از رشد برسد که ما بتوانیم متفاوت باشیم و این تنوع پذیرفته شود و مجددا پرسید چطور می‌شود که متن حقوقی در نظر، «تنوع» را بپذیرد، اما در عمل، همواره جریان خاصی میدان‌دار باقی بماند؟

در پایان نشست قانعی‌راد از حضور شهیندخت مولاوردی به‌عنوان یک مقام دولتی تقدیر کرد و گفت: برقراری ارتباط با دانشگاهیان و اهالی دغدغه و تحمل شنیدن نظرات مختلف و حتی مخالف، یکی از مظاهر حقوق شهروندی است.

خبر

آیت‌الله سیدمحمد غروی:

افرادی را یکباره به صحنه انتخابات می‌آوریم و می‌سوزانیم

● **ایلنا:** آیت‌الله سیدمحمد غروی، عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، با تأکید بر لزوم بازنگری در جریان اصولگرایی، گفت: برخی از جریان‌های باسابقه فردی را در انتخابات معرفی می‌کنند که در همان زمان قابل پیش‌بینی است که آن بزرگوار اگر بتواند آرا را به خود جذب کند حدود یک تا دو میلیون است همچنین گاهی افرادی را به یکباره سه یا چهار ماه قبل از انتخابات بدون اینکه در زمینه‌های مختلف کار کرده یا طرح و برنامه‌ای داشته باشد، به صحنه می‌آوریم و آن نیرو را می‌سوزانیم و بعد از آن هم حاضر نیستیم بگوییم اشتباه کردیم و در نهایت اگر با هر کدام از تصمیم‌گیرندگان صحبت کنیم، می‌گویند بهترین گزینه بوده است و حاضر نیستند به اشتباهات خود توجه داشته باشند. او با بیان اینکه نباید این‌گونه باشد که بگوییم ما درست فکر کرده و عمل می‌کنیم و معمولا خطاها را به دیگران و رویدادها نسبت دهیم، اظهار کرد: این آسیب مهمی است که معمولا جریان‌ها را تهدید می‌کند، در نتیجه اصولگرایان هم از این موضوع مستثنا نیستند. عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم درباره اینکه بیان می‌شود نقش جامعتین در جریان اصولگرایی در انتخابات، کم‌رنگ شده است و با توجه به اینکه جامعه روحانیت اعلام کرد محوریت اصولگرایان را در دست دارد از محوریت کنار گذاشته شد، دلیل آن چیست، گفت: به دلیل اینکه مجموعه‌ای بودند که تصمیماتی را می‌گرفتند و جامعه مدرسین صلاح ندانست که ورود پیدا کند و در مورد جامعه روحانیت هم باید از خود آنها پرسید. غروی با بیان اینکه اصولگراها در کل جریانی هستند که به انقلاب و نظام و رهبری و امام نزدیک‌تر هستند، اما باید پخته‌تر عمل کنند، گفت: انتظارمان از بخشی که تجارب بسیار کلانی داشته و دارند و برخی از آنها هم‌زمان با نهضت و انقلاب به عرصه آمدند، بیش از اینها است و باید پختگی بیشتری داشته باشند و این صرفا مربوط به پیرشدن آن جریان‌ها نیست، بلکه بسیاری از مسائل مربوط به این است که واقع‌بین نیستیم و گاهی به واقعیت‌ها توجه نمی‌کنیم و تحلیل‌هایمان دارای پشتوانه نبوده و بسیاری از متغیرها را نمی‌بینیم.